

Jaaroverzicht Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) inzet in 2024

Hieronder een beknopt overzicht van de inzet per GALA thema. Bij een aantal thema's is de bestaande inzet gecontinueerd of versterkt. Een aantal thema's was nieuw in 2023 en is vanaf dat jaar gestart of – soms - in 2024 pas tot volledige uitvoering gekomen.

Sportakkoord

Het Kernteam (o.a. GGD, Gezondheidscentrum Oirsbeek, Bureau Negen, Ecsplora, dorpscoördinatoren) heeft in 2024, op basis van het Herijkte Sportakkoord, [Sportakkoord 2.0 | Beekdaelen Sociaal](#), een 8-tal opdrachten goedgekeurd/subsidie toegekend. Het gaat daarbij om opleidingen voor trainers van sport- en beweegactiviteiten zoals Oldstars Walking Football en jeugdleiders van sportverenigingen. Daarnaast zijn er sportieve activiteiten georganiseerd door niet-sportverenigingen zoals de Beekdaelen Vastelaovend Oape en de blokkenrace door CV de Sjepene. Ook is een deel van het budget ingezet voor het verkennen van de herinrichtingsmogelijkheden van Park de Oirsprong. Doel van Park de Oirsprong is te komen tot een gemeente-brede functie op het gebied van sport- en bewegen, verbinden en ontmoeten.

Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)

In 2024 zijn de acties uit het uitvoeringsplan 2024 Beweegdaelen [Beweegdaelen | Beekdaelen Sociaal](#) door de partners Ecsplora, Bureau Negen, JOGG regisseur uitgevoerd waarbij aandacht was voor vele bestaande en enkele nieuwe interventies:

Puntsgewijs:

SuperFit: aanpak gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl bij jonge kinderen van 2 tot 4 jaar: meer bewegen, minder zitten, meer en verschillende groenten en fruitsoorten eten én water drinken, gericht op drie locaties waar peuters zijn: kinderopvang, thuis en de wijk.

- Borging SuperFit op alle kindlocaties in vm. Schinnen en Onderbanken door o.a. 45 Coaching on-the-job momenten voor pedagogisch medewerkers.
- In 2024 implementatie SuperFit op resterende kindlocaties (5 locaties van Stichting Kinderopvang Nuth (SKN)) via 22 Coaching on-the-job momenten plus workshop.
- Inzet van 20 SuperFIT logeerkoffers in de thuisomgeving van peuters, verspreid over 16 kinderopvanglocaties.
- 1 Smart and (Super) Fit-activiteitenweek bij kindcentra om de doorgaande leerlijn betreft leefstijlthema's voor kinderen op de kinderopvang en in het primair onderwijs te bevorderen.
- Digitale informatieve nieuwsbrieven: 8 edities verzonden naar 1.302 abonnees.

Smart&Fit: lesmethode voor leerlingen van 4 t/m 12 jaar die zo voor, tijdens én na schooltijd via meerdere bouwstenen in aanraking komen met wat een gezonde leefstijl inhoudt. Ook leraren en ouders leren over onderwerpen als gezonde voeding, bewuste keuzes en sport en bewegen.

In 2024 hebben 5 scholen de Smart&Fit week gevolgd.

Maatwerk op basisschool:

Op bs De Verrekijker gericht op de doorgaande lijn tussen kinderopvang en primair onderwijs met de focus op algehele motorische ontwikkeling.

Op BS Dionysius gericht op de fijne motoriek van de jongste leerlingen (spierspanning, houding en oog-handcoördinatie).

Buurt in Actie: wijkgerichte sport- en beweegactiviteiten door Ecsplora als extra kwalitatieve beweegmomenten op of dichtbij school.

Op 19 locaties minimaal 1, maar meestal 2 beweegactiviteiten voor de groepen 1 t/m 8 voor 158 unieke deelnemers

Events in actie

Pietengym: 68 deelnemers

Sportweek: ca 1500 deelnemers

Gezond in Actie: (gratis) naschools programma voor de jeugd van 8 t/m 12 jaar met (licht) overgewicht of verhoogd risico daarop en hen spelenderwijs bewust te laten worden van het belang van goede voeding

Nuth: 5 lessen, 12 deelnemers

Motorische testen

Jaarlijkse test van leerlingen van groep 1 t/m 8 door middel van de MQscan op motorische ontwikkeling tijdens de gymles door de vakleerkracht bewegingsonderwijs of combinatiefunctionaris op 6 scholen: De Sprong, De Verrekijker, Dionysius, Petrus Canisius, De Woanderbaum en De Bolster.

1048 ouders gaven toestemming, 983 kinderen zijn getest

Indien nodig volgde een doorverwijzing

Terugdringen gezondheidsachterstanden

Peutervierdaagse (JOGG) jaarlijks

Deelname van 556 peuters en 138 kleuters (vanuit 14 peuter- en kinderopvanglocaties, 7 gastouderbureaus en 2 basisscholen)

Gezond ontbijt (JOGG) jaarlijks

Deelname 167 peuters en 57 pedagogisch medewerkers vanuit 14 peuter- en kinderopvanglocaties

Nationaal schoolontbijt jaarlijks

deelname door 7 basisscholen:

- Verrekijker
- Petrus Canisius
- De Woanderboom
- St. Dionysius
- KDV Kiekeboe
- KDV Merlijn
- PO Klauterkabouter

Nationale kraanwaterdag jaarlijks

deelname door 3 basisscholen en 2 buitenschoolse opvangen:

- Basisschool St. Dionysius
- Basisschool De Verrekijker
- Basisschool St. Stefanus
- BSO Sjoepkar
- BSO SKN Nuth

JOGG Tools en voorlichtingsmaterialen ter ondersteuning van Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

JOGG ondersteunt vanaf 2024 de JGZ medewerkers in alle 16 ZL gemeenten bij bewustwording van ouders bij het bevorderen van een gezonde leefstijl in de thuisomgeving via tools/materialen. Zij ontvangen tijdens consulten :

4 maanden, boekje groentehapjes in 10 stapjes

4 jaar, placemat, thema gezonde broodtrommel

5 jaar, placemat, thema gezonde leefstijl.

Gezonde school Vignet

7 basisscholen (Petrus Canisius, De Verrekijker, St. Dionysius, Schinveld, De Zeveneik, De Sprong en St. Jozef) hebben het vignet 'Gezonde School' geborgd . Doel ervan is de gezondheid van leerlingen effectief en blijvend te verbeteren aan de hand van verschillende gezondheidsthema's (per Vignet/school meerdere thema-certificaten mogelijk). De 7 basisscholen hebben 13 thema-certificaten behaald.

Doorgaande lijn 'Gezond leren leven'

In 2024 is – via het programma Trendbreuk – de doorgaande lijn gestart tussen kinder- en peuteropvangen en scholen op het thema welbevinden, voeding en bewegen en sport aan de hand van de praatplaat “Gezond Leren Leven” (op alle scholen in Beekdaelen geïntroduceerd). Enkele voorbeelden:

- Bs Schinveld: voedingsbeleid (water drinken, stimulans gezonde tussendoortjes en gezonde lunch stimuleren) én feestbeleid (feest voor de jarige i.p.v. traktaties zorgt voor gelijke kansen én gezond opgroeien: geen zichtbare financiële verschillen tussen ouders, geen discussies over de grootte of inhoud van een traktatie, geen gevolgen voor geloofsovertuiging of allergie én geen extra milieubelasting)
- Betere samenwerking tussen de peuteropvang 'T Hummelhöfke, kinderdagverblijf Merlijn en de Basisschool De Sprong met als gevolg dat de basisschool overweegt vaste waterdagen en feestbeleid in te voeren.
- SKN Nuth gaat feestbeleid op alle locaties invoeren en stimuleert, na ontvangst waterdispensers, op alle locaties water drinken.
- Bs De Woanderboom (voormalig St. Jozef) treft voorbereidingen voor het Gezonde School Vignet Welbevinden.
- Feestbeleid is ingevoerd op 6 scholen: bs. St. Stefanus, bs. Schinveld, bs Verrekijker, bs Sint Jozef, bs Sint Dionysius en bs. 't Kirkeveldsje (m.u.v. gr 1 en 2)

Bijeenkomst 60 gastouders

JOGG en Ecsplora hebben samen met de gemeenten Beekdaelen, Sittard-Geleen, Beek en Stein hebben gastouders geïnformeerd over GGD inspecties op de opvanglocaties,

mogelijkheden om spelenderwijs kinderen te stimuleren in hun taalontwikkeling en de manier waarop een gezonde leefstijl onderdeel kan zijn van de dagelijkse praktijk in de gastouderopvang.

Via een regionale nieuwsbrief voor kinderopvangen en gastouders gaat JOGG hen op de hoogte houden van de thema's welbevinden, bewegen en voeding.

Schoolfruit

EU Schoolfruit op bs Petrus Canisius en bs St. Dionysius

Aanvullend aanbod vanuit GALA budget op bs De Bolster en peuteropvang Pluk Schinveld

In de eerste helft van 2024 zijn scholen gevraagd fruitbeleid in te voeren voor langere termijn (na aanjaagsubsidies vanuit GALA budget en Preventieakkoordbudget). Helaas geven scholen hier geen prioriteit aan o.a. vanwege de kosten.

Cursus Zin in Koken:

Aanmelding door 15 gezinnen, slechts ruimte voor 8 gezinnen.

KA Kansrijke start (KS)

De regionale aanpak KS bestaat sinds 2019 in Zuid-Limburg. Zie ook [Uitvoering | Trendbreuk Zuid-Limburg](#)

In 2021 is in Beekdaelen, net als in de andere ZL gemeenten, een lokale coalitie KS gestart. Er is voldoende en passend aanbod van activiteiten voor (aanstaande) ouders en kinderen in een kwetsbare positie in de gemeente. Zoals: Voorzorg, Stevig Ouderschap, Prenataal huisbezoek, Nu niet Zwanger.

Ketenpartners als Babyconsulenten, Huisartsen (inclusief POH), Kraamzorg, Verloskundig samenwerkingsverband (VSV) of integrale geboortezorg organisatie (IGO), Verloskundigen en Zorgverzekeraars, Bibliotheek, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), Informele zorg, Jeugdgezondheidszorg, Jeugdhulp, Jongerenwerk, Kinderopvang, Maatschappelijk werk en Welzijnsorganisatie signaleren, verwijzen door naar dit aanbod en werken samen. In 2024 is – in subregionaal verband – het belang van taalontwikkeling bij jonge kinderen als speerpunt opgepakt.

Mentale gezondheid

Op regionaal niveau is in 2024 onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om mentale gezondheid bespreekbaar te maken en de regio veerkrachtiger maken door in te zetten op aanbod rondom mentale gezondheid voor jongeren (12-27 jaar) en door de sociale omgeving rondom jongeren te versterken. Hieruit volgde het voorstel om te investeren in een regionale communicatiecampagne, waarbij gebruik wordt gemaakt van het digitaal landelijk platform (MindUS) en de daaraan gekoppelde landelijke communicatiecampagne. In de voorlichtingscampagne zal expliciet aandacht komen voor de middelbare scholen in de kleinere gemeenten.

Daarnaast zal een betere verbinding en afstemming tussen inlooppunten mentale gezondheid en jongereninitiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd worden. De gemeenten kunnen de SPUK-GALA middelen 2025 voor Mentale gezondheid volledig lokaal inzetten.

Basement 2.0

Vooruitlopend op het voorstel hierboven is lokaal is samen met Grib gewerkt aan invulling van de ontwikkelopdracht Welzijnswerk voor (jong)volwassenen. Doel van de ontwikkelopdracht:

Het vergroten van onderlinge steunnetwerken en toegang tot secundaire en tertiaire preventieve ondersteuning. Het aanbod stimuleert en helpt jongvolwassenen om zo snel mogelijk zelf of met behulp van hun (sociale) omgeving hun situatie te verbeteren als het (tijdelijk) niet goed gaat. Dit om de mentale gezondheid en het sociale netwerk van de beroepsbevolking te versterken en daarmee een 'burn-out generatie' te voorkomen.

Eind 2024 is vanuit deze ontwikkelopdracht gestart met het voorbereiden van een zgn. Basement 2.0. Een initiatief in de kern Nuth dat zich richt op jongeren in de leeftijd 13 tot 17 jaar resp. 18 tot 23 jaar. Het project richt zich op het creëren van ontmoeting waarbij jongeren actief bezig zijn en hun vragen en behoeften centraal staan. Vanuit deze vragen wordt in samenwerking tussen Grib, zorgaanbieders en ketenpartners een gezamenlijk (collectief) aanbod geformuleerd, gebaseerd op de zes dimensies van Positieve Gezondheid. WMO- en jeugdconsulenten verwijzen straks jongeren, waar mogelijk, door naar Basement 2.0.

Het is de bedoeling dat jongeren de Basement 2.0 zelf vorm gaan geven door het kiezen van een geschikte locatie en het ontwerpen van het concept waarbij input uit de "Vertel"-campagne en de werkgroep Eenzaamheid centraal staat. Ook ouders worden tijdig betrokken in het concept, om zo de ondersteuning te verbreden en te versterken. Bij het traject ontvangen de betrokken partijen coaching van Movisie via Lerende Praktijken [Lerende praktijken | Movisie](#)

KA GLI kinderen en volwassenen

De uitrol van de ketenaanpak overgewicht kinderen ([Keigezond Limburg - Ieder kind een gezonde toekomst!](#)) die in vier ZL gemeenten (Heerlen, Kerkrade, Maastricht en Sittard-Geleen) als pilot - ruim voor 2023 - is gestart, stukt voorlopig vanwege het ontbreken van landelijke afspraken over tarieven en bekostiging Nza.

De GGD is gevraagd in 2025 (uiterlijk vóór 1-9-2025) een nieuw voorstel te doen voor de uitrol van Keigezond naar de 16 gemeenten, zodra de landelijke randvoorwaarden hiervoor zijn ingeregeld.

Van de – bestaande - ketenaanpak overgewicht volwassenen ([HealthyLIFE: samen op weg naar een gezonde leefstijl | Beekdaelen Sociaal](#)) is in 2024 meer gebruik gemaakt mede door extra aandacht in de media.

Er waren in 2024: 98 doorverwijzingen (via het medische domein); 80 deelnemers verdeeld over 10 beweeggroepen onderverdeeld in 5 leeftijdsgroepen.

De beweegmakelaar heeft, na doorverwijzing door andere lokale partners dan het medische domein 7 inwoners benaderd waarvan 1 inwoner is gestart met Healthy Life, 2 inwoners hebben deelgenomen aan een Vitaliteitsdag, 2 inwoners zijn doorverwezen naar lokaal beweegaanbod en 1 inwoner is gekoppeld aan een beweegmaatje.

KA Valpreventie

In de loop van 2024 is de ketenaanpak [Valpreventie Beekdaelen – Verklein uw Valrisico! | Beekdaelen](#) van start gegaan.

Het opsporen van thuiswonende senioren (65+) vond in 2024 plaats via vitaliteitsbijeenkomsten, fitheidstesten, samenwerkingen met eerstelijns- en tweedelijnszorgaanbieders en welzijnswerkers. Deze professionals signaleren kwetsbare senioren en verwijzen hen door naar de projectleider valpreventie. In totaal zijn 120 thuiswonende senioren opgespoord die een vitaliteitsbijeenkomst hebben bijgewoond. Tijdens deze bijeenkomsten kregen zij voorlichting van een fysiotherapeut, ergotherapeut, podotherapeut, thuiszorgmedewerker en de beweegmakelaar om hun valrisico te verkleinen. Tevens zijn zij gescreend op hun valrisico (laag, matig of hoog). Van deze 120 personen hadden 56 senioren een laag valrisico en zijn doorverwezen naar de beweegmakelaar. De 55 senioren met een matig valrisico zijn doorverwezen naar een valpreventie interventie In Balans. De 9 senioren met een hoog valrisico zijn doorverwezen naar fysio- en ergotherapeut. In 2024 hebben 24 senioren deelgenomen aan de interventie In Balans. In het voorjaar van 2025 zijn nieuwe groepen gestart van in totaal 36 deelnemers. De thuiswonende senioren (65+) worden na het volgen van een valpreventie interventie doorverwezen naar lokaal sport- en beweegaanbod (Lokaal beweegaanbod, MBVO lessen, Samen Bewegen interventie e.d.). De beweegmakelaar sluit hiervoor bij 1e, 9e en laatste bijeenkomst van de interventie aan om de senioren te begeleiden.

Gezonde leefomgeving

De lokale invulling vindt plaats door bij het omvormen van verouderde speellocaties tot sport- spel en ontmoetingsplekken (uitvoering speelruimtebeleid [Speelruimtebeleid gemeente Beekdaelen 2023-2033 | Lokale wet- en regelgeving](#)) zijn in 3 kernen (Schinveld, Sweikhuizen en Doenrade) omwonenden, basisschoolleerlingen en andere toekomstige gebruikers betrokken bij planvorming en uitvoering van het ontwerp. Een extern bureau heeft deze processen begeleid.

Collega's van de afdeling ruimte hebben een introductie gehad in het toepassen van het gedachtengoed Positieve Gezondheid (PG) om zo te komen tot "een groene, veilige leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en beschermt tegen negatieve milieu- en omgevingseffecten". Daarna volgde een verdiepende werksessie door het Instituut voor Positieve gezondheid. [Toolkit Positieve Gezondheid op de Tekentafel - Institute for Positive Health](#)

De regionale invulling door de GGD bestond uit een kennissessie voor ZL beleidsmedewerkers van de afdelingen ruimtelijk en sociaal domein. Vervolgens heeft de GGD een workshop ontwikkeld, gebaseerd op het IPH gedachtengoed, om collega's van het ruimtelijk domein handvatten aan te reiken om PG toe te passen in het dagelijkse werk.

Oproeien in een Kansrijke Omgeving; alcohol en vroegsignalering

De regionale werkgroep Jeugd en middelen heeft het regionale beleidsplan Preventie & Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028 opgesteld, mede op basis van een regionaal nalevingsonderzoek. De werkgroep heeft in het najaar een duidingssessies OKO en vroeg signalering alcoholproblematiek' s verzorgd voor bestuurders en beleids- en uitvoerende medewerkers met taken op het gebied van gezondheid, veiligheid en jeugd. Tijdens de bijeenkomst is van gedachten gewisseld over de vraag hoe het middelengebruik (alcohol, tabak en drugs) onder jongeren verminderd kan worden. Het

beleidsplan is lokaal vastgesteld door de gemeenteraad op 17 december 2024. Daarna is gestart met het opstellen van een regionaal uitvoeringsplan.

Lokaal zijn NIX18 pakketten uitgedeeld aan sportverenigingen met kantines.

Mantelzorg

In 2024 is het bestaande (lokale) beleid [Beleidsplan Mantelzorg gemeente Beekdaelen 2023 - 2026 | Lokale wet- en regelgeving](#) gecontinueerd met aandacht voor het vinden van mantelzorgers, het bereiken en aansluitend, op maat ondersteuning bieden inclusief plus waardering door de gemeente voor hun inzet.

Het aantal geregistreerde mantelzorgers is eind 843 mantelzorgers (Steunpunt voor mantelzorgers Parkstad) en is ongeveer gelijk aan het voorgaande jaar.

Door de uitgevoerde interventies is niet het aantal registraties toegenomen maar wel het aantal doorverwijzingen naar het Steunpunt. Ook is het aantal contacten met 'nieuwe' mantelzorgers toegenomen. De behoeftepeiling aan ondersteuning is een continu proces en vond m.n. plaats in de contacten met de mantelzorgers.

Versterken Sociale Basis

De sociale basis is altijd aanwezig, waar mensen samenkomen en met elkaar in interactie treden, ontstaat er een sociale basis. De kracht ervan ligt in haar laagdrempeligheid en in het feit dat ze voortkomt uit intrinsieke en elkaar versterkende motivaties van inwoners, vrijwilligers en professionals. De sociale basis wordt niet van buitenaf opgelegd, maar ontstaat organisch vanuit de samenleving zelf.

Het GALA thema Wijkaanpak/Sociale Basis, waaronder de verplichte beleidsvisie sociale basis, is uitgewerkt in de Visie Sociaal domein 2025-2028 (onlangs vastgesteld door de gemeenteraad).

Door gebiedsgericht te gaan werken aan de vier opgaven (Bestaanszekerheid; Meedoen; Ondersteuning leven en wonen; Veilig en gezond opgroeien) bekijken we voor wie, waar, welke versterking van de sociale basis nodig is, laagdrempelig en dichtbij georganiseerd, met de brede blik vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid. Alle medewerkers van de afdeling Sociaal hebben daartoe in 2024 een tweedaagse training PG ontvangen.

Eenzaamheid

Onder de naam 'Bloeiende (zon)dagen' is focus aangebracht in activiteiten die gericht zijn op ontmoeting, zoals eenzaamheid, mantelzorgbeleid, preventieve gezondheid en cultuur (Opera Compact voor jongeren).

KA Welzijn op recept (WOR)

In Q2 2024 is Welzijn op Recept gestart in 3 huisartsenpraktijken (in Puth, Schimmert, Amstenrade). Via Zorgdomein vindt doorverwijzingen door huisarts en/of POHGGZ plaats naar de POH sociaal (welzijnscoaches) voor één of meer gesprekken met de doorverwezen cliënt/patiënt. Voor meer informatie zie [Landelijke kennisnetwerk Welzijn op recept | welzijnoprecept.nl](#)

In het najaar vond een – zeer - positieve tussenevaluatie plaats door huisartsen, praktijkmanagers en welzijnscoaches (POH sociaal). Daarna is de verdere uitrol van WOR in 2 andere praktijken (Nuth en Schinveld) voorbereid.

In 2024 zijn 42 personen doorverwezen naar lokale activiteiten (hoeskamers, verenigingsleven, sport, wandelen enz.)